

УДК 338.48

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИЗМУ В ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ ЗОНІ
ВІДЧУЖЕННЯ У ДОВОЄННИЙ ПЕРІОД ТА ПОВОЄННІ
ПЕРСПЕКТИВИ**

Заставецька Л. Б., Заставецький Т. Б., Семененко О. О.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: zastlesia@gmail.com

Чорнобильська зона відчуження, яка виникла внаслідок катастрофи на Чорнобильській атомній електростанції у 1986 році, стала унікальним об'єктом для розвитку так званого «похмурого» туризму. Ця зона, з її незвичайною історією та атмосферою, привертає туристів з усього світу. У даній статті розглянемо організацію туризму в Чорнобильській зоні відчуження у довоєнний період та перспективи його розвитку в повоєнний час.

Після катастрофи на Чорнобильській АЕС, у 1995 році зона була відкрита для перших туристів. Тоді її відвідали всього 900 осіб. Основними туристичними атракціями стали інфраструктура атомної електростанції, зокрема реактор №4, покритий бетонним саркофагом, а також покинуте місто Прип'ять, яке часто називають «містом-привидом». Ці місця з їхньою таємничою та трагічною історією стали магнітом для туристичних груп.

Впродовж наступних років кількість відвідувачів зростала. У 2013 році Чорнобильську зону відвідали 17,8 тис. туристів. Однак у 2014 році спостерігався спад до 8,4 тис. осіб через політичну ситуацію в Україні, зокрема через воєнні дії росії у східних регіонах України. Незважаючи на це, з 2015 року почався значний ріст числа туристів, що відвідали зону: 16,4 тис. осіб у 2015 році, 35,1 тис. осіб у 2016 році, 46,1 тис. осіб у 2017 році, 71,9 тис. осіб у 2018 році та 124,0 тис. осіб у 2019 році. Аналіз відвідуваності туристами цієї території свідчить про певну сезонність. Майже у кожному році, у період з 2017 до 2019 рр. кількість відвідуваності спостерігалась у квітні та у вересні-жовтні.

У 2019 році спостерігалось стрімке зростання кількості відвідувачів Чорнобильської зони відчуження. На це вплинуло

кілька факторів, серед них: вихід американського міні-серіалу «Чорнобиль», який сприяв популяризації цього місця серед туристів, особливо іноземних; запровадження прозорої системи реєстрації туристів, які бажають відвідати Чорнобильську зону відчуження; створення безпечних умов для відвідування зони; наявність кількох туроператорів, які пропонують високоякісні послуги пов'язані з подорожами в межах даної території; розробка та впровадження 21 туристичної стежки на території Чорнобильської зони відчуження, які задовольняють потреби різних груп туристів.

Аналіз географії туристів у Чорнобильську зону відчуження свідчить про те, що найбільші потоки відвідувачів були з України, Польщі, Німеччини, США, Великобританії, Швеції, Данії, Чехії та ін. Зростання інтересу до похмурого туризму може призвести до збільшення кількості відвідувачів з інших країн у майбутньому.

Сьогодні, після завершення активних бойових дій в Україні, Чорнобильська зона відчуження має потенціал для подальшого розвитку туризму. Відновлення стабільності в регіоні, а також зростаючий інтерес до темного туризму можуть стати основними факторами, які сприятимуть зростанню кількості туристів.

Серед головних факторів розвитку Чорнобильської зони відчуження як туристичної локації можемо зазначити наступні: потреба в покращенні транспортної та туристичної інфраструктури, включаючи готелі, інформаційні центри та екскурсійні маршрути; активна промоція Чорнобиля як туристичного напрямку через соціальні мережі та міжнародні туристичні виставки; забезпечення безпеки туристів через контроль за радіаційним фоном та впровадження нових технологій для моніторингу; розвиток екологічного туризму, включаючи організацію екскурсій до природних заповідників, які утворилися внаслідок відсутності людської діяльності; збереження культурної спадщини та пам'яток, що залишилися після катастрофи, для освітніх цілей та залучення туристів.

Чорнобильська зона відчуження є унікальним місцем, яке має великий потенціал для розвитку туризму. Довоєнний період показав зростаючий інтерес до цього регіону, а повоєнні

перспективи відкривають нові можливості для залучення туристів. З правильним підходом до організації туризму, Чорнобиль може стати важливим центром для похмурого туризму в Україні та за її межами.

Список літератури:

1. Bakota D., Zastavetska L., Płomiński A. The disaster at the Chernobyl Nuclear Power Plant and tourism. Status and prospects of tourism development in the area of radioactive contamination. *Annual Set The Environment Protection*. 2018. № 20. P. 495-511.

2. Daniel Bakota, Robert Machowski, Arkadiusz Płomiński, Aliaksei Ramanchuk, Mariusz Rzętała, Lesia Zastavetska. The Disaster as a Factor in the Development of Modern Tourism. A Study Case Based on the Chernobyl Nuclear Power Plant. December 2020. *Journal of Environmental Management and Tourism XI, Winter (7(47))*: 1729-1741. DOI: 10.14505/jemt.v11.7(47).14 <https://journals.aserspublishing.eu/jemt/article/view/5726>

УДК 94(477)»1986»:621.039.58

ЧОРНОБИЛЬСЬКА ТРАГЕДІЯ: ІСТОРІЯ КАТАСТРОФИ

Зілецький В. М., Москалюк М. М.

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

E-mail: vova.ziletskiy@gmail.com

Чорнобильська катастрофа залишається однією з найактуальніших тем сучасної науки та суспільства, оскільки її наслідки відчутні й через сорок років. Вивчення довгострокового впливу радіації на екосистеми та здоров'я людей дозволяє отримати важливі дані для прогнозування наслідків подібних аварій у майбутньому [3; 4]. Зона відчуження стала унікальним природним лабораторним об'єктом, де відбувається відновлення флори і фауни, що дає змогу спостерігати адаптацію живих організмів до радіаційного забруднення [3]. Сучасні еко-критичні дослідження розглядають Чорнобиль не лише як техногенну катастрофу, а як простір трансформації взаємодії людини і природи, де формується нова модель постантропогенного